

ROMANIA

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

pentru completarea Legii nr. 198/2023 privind învățământul preuniversitar și a Legii nr. 199/2023 privind învățământul superior

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

Transparența la nivelul unităților de învățământ preuniversitar și al instituțiilor de învățământ superior este în prezent insuficient reglementată și practic limitată.

Situația legislativă actuală. Legislația actuală (Legea educației naționale preuniversitare nr. 198/2023 și Legea educației superioare nr. 199/2023) **nu conține dispoziții exprese privind publicarea sistematică și obligatorie a informațiilor educaționale pe website-urile școlilor sau universităților.**

Ca urmare, **multe informații de interes public rămân fragmentate la nivelul autorităților centrale sau locale (Ministerul Educației, inspectorate școlare, primării, ARACIP) și nu sunt ușor accesibile cetățenilor pe site-ul propriei instituții de învățământ.**

În prezent, părinții, elevii, studenții și alți cetățeni interesați sunt nevoiți să caute date de interes public pe multiple platforme și site-uri în loc să le găsească direct pe site-ul instituției vizate. Această situație generează opacitate și acces dificil la informații esențiale despre organizarea, personalul și performanțele unităților de învățământ.

Acest **labirint informațional** impune un efort birocratic nejustificat din partea publicului și **demonstrează o lipsă de respect a statului față de cetățeni, care ar trebui să aibă acces facil la informații esențiale despre unitățile de învățământ.**

Situația este agravată de faptul că **România are cel mai scăzut nivel de competențe digitale din UE, doar ~28% dintre persoanele între 16 și 74 de ani având competențe digitale de bază (media UE fiind 55%).** Mulți cetățeni (*în special din mediile defavorizate, rural sau vârstnici*) au acces limitat la internet și abilități digitale reduse, neștiind unde sau cum să caute informațiile dorite. În lipsa unei surse centralizate și accesibile, aceștia ajung adesea să se bazeze pe zvonuri, grupuri informale (ex. părinți pe rețele sociale) sau să renunțe la informare, ceea ce afectează încrederea în sistemul educațional.

În plus, cadrul general oferit de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, deși consacră principiul transparenței, **nu impune în mod specific unităților de învățământ să publice din oficiu informațiile educaționale relevante și nici nu prevede obligativitatea folosirii unui format deschis și reutilizabil** pentru aceste date. Cu alte cuvinte, legislația actuală lasă un **vid normativ**: *ce anume trebuie publicat, în ce formă și cu ce frecvență, la nivelul fiecărei școli și universități, pentru a asigura transparența reală. Acest proiect de lege vine să acopere tocmai acest vid, stabilind explicit obligații de publicare care până acum fie lipseau, fie erau doar implicit menționate și, în practică, adesea ignorate.*

Prin contrast, în state europene avansate transparența la nivelul fiecărei școli sau universități este ceva firesc, facilitat de sisteme centralizate de date deschise și de cultura instituțională a transparenței. Țări precum *Danemarca, Franța, Țările de Jos, Estonia sau Irlanda* pun la dispoziția cetățenilor platforme online unde pot fi accesate ușor informații detaliate despre fiecare unitate de învățământ – de la aspecte financiare și infrastructură, până la calificările personalului și performanțele elevilor.

De exemplu, în **Franța**, Ministerul Educației Naționale a dezvoltat o platformă deschisă de date care oferă pentru fiecare școală date despre resursele educaționale, personal, indicatori de performanță și finanțare, cu actualizare periodică și instrumente ușor de folosit de către public.

În **Țările de Jos**, portalul național de educație (Open Education Data – DUO) combină seturi de date la nivel național și pe fiecare școală privind *date demografice, facilități, finanțare, calificările profesorilor și performanțele școlare ale elevilor*, toate furnizate în formate deschise, ușor de descărcat și reutilizat.

Totodată, se urmărește alinierea la tendințele și obligațiile europene. **Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public impune statelor membre să asigure publicarea sistematică, în format deschis și reutilizabil, a informațiilor deținute de organisme publice.** Instituțiile de învățământ – furnizoare de servicii de interes public – intră sub incidența acestei directive, însă transpunerea ei în legislația națională educațională nu s-a realizat încă. În consecință, este necesară o **intervenție legislativă specifică educației** care să definească obligații concrete, adaptate contextului românesc, asigurând astfel o implementare uniformă și nediscriminatorie a principiilor transparenței și datelor deschise în educație.

Scopul principal al proiectului de lege este de a crește transparența și responsabilizarea unităților de învățământ (atât de stat, cât și private), prin obligarea acestora să publice pe site-urile proprii, un set minimal de informații relevante privind activitatea și performanțele lor. În esență, proiectul urmărește ca fiecare școală și universitate să devină o *“fereastră deschisă”* către public, punând la dispoziția comunității date esențiale despre funcționarea și rezultatele instituției, într-un format accesibil și reutilizabil (*adică ușor de citit, descărcat și folosit de oricine*). Astfel, se asigură informarea corectă și la timp a cetățenilor, consolidarea încrederii în actul educațional și sprijinirea participării informate a părinților, elevilor și studenților în luarea deciziilor educaționale (*de exemplu, alegerea unei școli universități, implicarea în consiliile de administrație etc.*).

Soluția propusă constă în modificarea simultană a legislației educației preuniversitare și a celei universitare, pentru a introduce obligații identice de transparență, adaptate fiecărui nivel. Proiectul de lege **modifică simetric Legea nr. 198/2023 (educația preuniversitară) și Legea nr. 199/2023 (educația superioară)**, inserând în fiecare dintre ele un nou articol care enumeră

categoriile de informații ce trebuie publicate pe site-ul instituției. Diferențele între prevederile pentru preuniversitar și cele pentru universitar sunt **minime**, reflectând doar specificul fiecărui nivel (de exemplu, menționarea *gradului didactic* în cazul universităților, respectiv a *anului de studiu* pentru datele defalcate, în cazul școlilor). **Principiile și tipurile de informații rămân însă aceleași**, asigurând o abordare coerentă și unitară a transparenței pe întreg sistemul de educație.

Este important de subliniat că reglementarea propusă este **complementară, și nu redundantă**, față de obligațiile existente. Dacă Legea 544/2001 impune un cadru general de acces la informații, prezentul proiect **definește explicit, la nivel de lege, categoriile concrete de informații educaționale ce trebuie publicate proactiv**. Acest lucru aduce **claritate și certitudine juridică**: legiuitorul trasează limitele și domeniul transparenței, în timp ce Ministerul Educației urmează să detalieze doar aspectele tehnice de implementare, precum formatul de publicare și standardele de date (prin ordin de ministru), fără a putea diminua sau extinde aria de aplicare a legii. **Astfel, se evită delegarea excesiv de largă către norme administrative și se previn suprapunerile confuze** – noua reglementare stabilește ferm *ce* informații trebuie publicate, lăsând autorităților doar *cum* anume să fie prezentate tehnic aceste date.

De asemenea, proiectul răspunde și eventualelor **critici legate de invocarea autonomiei universitare sau a protecției datelor personale** ca motive de neconformare. În mod expres se prevede că exercitarea autonomiei universitare **nu poate fi folosită ca pretext pentru a eluda obligațiile de transparență**.

Totodată, se aduce o clarificare legislativă importantă: **numele, funcția, specializarea și calificările personalului didactic sunt date de identificare profesională, care nu sunt considerate date cu caracter personal sensibil în sensul GDPR**, deci pot și trebuie făcute publice. Această precizare elimină ambiguitatea juridică și împiedică folosirea abuzivă a argumentului confidențialității datelor pentru a ascunde informații precum pregătirea și competențele cadrelor didactice. În același timp, proiectul menține **protejarea datelor personale sensibile** ale elevilor și studenților: toți indicatorii despre aceștia vor fi publicați exclusiv în formă **anonimizată și agregată**, tocmai pentru a respecta legislația privind protecția datelor (GDPR și Legea nr. 190/2018). Prin aceste dispoziții, se asigură faptul că sporirea transparenței nu încalcă dreptul la viață privată, găsind un echilibru între informarea publicului și confidențialitate.

Un alt obiectiv esențial este realizarea acestor schimbări **fără a împovăra inutil instituțiile de învățământ**. Proiectul se bazează pe premisa că **toate informațiile cerute există deja în circuitul instituțional curent** – școlile și universitățile le colectează oricum în raportările către Minister, inspectorate, ARACIP/ARACIS sau alte autorități. Legea solicită doar *publicarea* acestor date existente, într-un format accesibil, **fără a impune colectarea unor date noi**. În consecință, povara administrativă este minimă, limitându-se la organizarea și actualizarea anuală a informațiilor pe site. Această abordare asigură un **echilibru**: transparență sporită pentru public, cu efort administrativ redus pentru instituții.

În rezumat, proiectul de lege oferă o **soluție legislativă clară, distinctă și fezabilă** pentru a crește transparența în educație. El stabilește ce informații-cheie trebuie să fie la vedere pe site-urile școlilor și universităților, în ce format și cu ce frecvență, aliniind astfel practicile din România la standardele europene și răspunzând unei cerințe legitime a societății: *școli și universități deschise, care comunică deschis cu beneficiarii lor*.

Proiectul de lege este structurat pe trei articole, după cum urmează:

Articolul 1 – Completarea Legii educației naționale preuniversitare nr. 198/2023

Articolul 1 introduce, după articolul 11 al Legii 198/2023, un nou articol **11¹**, care impune unităților de învățământ preuniversitar (de stat, particulare și confesionale, autorizate sau acreditate) obligația de a publica pe site-ul propriu, într-o secțiune distinctă și ușor accesibilă, o serie de **informații de interes public**. Aceste informații trebuie prezentate **în format accesibil și reutilizabil**, în concordanță cu cerințele Directivei (UE) 2019/1024 privind datele deschise.

Noul **Art. 11¹ alin. (1)** literele **a)–d)** enumeră exhaustiv categoriile de informații ce vor fi publicate de către fiecare unitate școlară, după cum urmează:

Litera a) *Oferta educațională a unității, cu evidențierea disciplinelor opționale și a programelor educaționale proprii, precum și regulamentul intern.*

Publicarea acestor informații permite elevilor, părinților și publicului să **înțeleagă oferta educațională, programele și regulamentele interne ale școlii**. Cu alte cuvinte, oricine poate afla care este curriculum-ul și regulile interne ale unității, ceea ce sporește transparența actului educațional de bază.

Litera b): *Lista cadrelor didactice și a personalului didactic auxiliar, cu indicarea funcției, specializării și calificărilor profesionale.*

Publicarea listei personalului și a calificărilor oferă părinților și elevilor **garanția calității resursei umane din școală**, evidențiind pregătirea și specializarea profesorilor.

Trebuie precizat ca aceste informații constituie **date de identificare profesională și nu sunt clasificate ca date personale sensibile** în sensul GDPR. Școlile nu ar putea invoca protecția datelor personale ca motiv pentru a nu divulga calificarea profesorilor, eliminându-se o practică ce în trecut a afectat transparența privind competența personalului didactic.

Litera c): *Indicatori statistici privind performanța școlii, în formă agregată și anonimă, incluzând rata de absolvire, rata abandonului școlar și tranziția elevilor către niveluri superioare de educație;*

Includerea acestor indicatori oferă publicului **perspective clare asupra performanței educaționale a școlii** și a parcursului elevilor săi. Rata de absolvire și cea de abandon, de pildă, sunt indicatori-cheie ai eficienței școlii (proporția elevilor care termină un ciclu de învățământ, respectiv a celor care părăsesc timpuriu școala). Tranziția către niveluri superioare arată în ce măsură absolvenții continuă studiile, indicând *atractivitatea și pregătirea oferită* de unitatea respectivă. Publicarea acestor date **stimulează responsabilitatea**: școlile vor fi motivate să își reducă abandonul și să își îmbunătățească rata de succes, știind că aceste cifre sunt vizibile public. Menționăm că datele sunt deja colectate prin SIIIR sau raportări statistice, deci școlile le dețin – noua obligație este doar de a le face transparente. În plus, anonimizarea și agregarea asigură că **niciun elev nu poate fi identificat** din aceste statistici, menținând confidențialitatea individuală.

Publicarea acestor informații asigură că **rapoartele de acreditare și evaluare** (efectuate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar) devin vizibile publicului. Ele reprezintă **evaluări independente și acreditate ale performanței și conformării școlii la standardele de calitate**, oferind o imagine obiectivă asupra nivelului instituției. În prezent, deși ARACIP realizează astfel de evaluări, rezultatele ajung la școală și eventual pe site-ul ARACIP, însă părinții și comunitatea locală rar le văd. Prin publicarea lor pe site-ul școlii, **transparența calității educației crește**, permițând compararea și informarea comunității despre cum a fost apreciată instituția de către experți externi.

Litera d): Informații privind *facilitățile de acces și adaptările existente pentru elevii cu dizabilități și pentru elevii cu cerințe educaționale speciale*, după caz.

Nevoia unei astfel de reglementări vine în contextul în care părinții ai căror copii au dizabilități sau cerințe educaționale speciale sunt nevoiți, în prezent, să contacteze personal unitățile de învățământ pentru a afla dacă acestea dispun de facilități minime (rampe de acces, personal specializat, adaptări curriculare etc.); să adreseze solicitări multiple către autorități pentru a obține informații fragmentare ori să decidă transferul sau înscrierea copiilor fără a avea date complete și verificabile.

Chiar și în situația în care s-ar invoca de către unele comisii că informații de acest tip sunt existente pe anumite platforme naționale, trebuie avut în vedere că aceste informații (dacă există) nu sunt prezentate într-o manieră accesibilă pentru părinți sau elevi; reglementarea nu se suprapune cu atribuțiile ARACIP sau ale inspectoratelor, ci le completează prin obligarea la publicare locală și directă, la sursă.

Art. 11¹ alin. (2) prevede că unitățile de învățământ preuniversitar **actualizează informațiile de mai sus cel puțin anual, la finalizarea anului școlar**.

Această cerință garantează că datele rămân *actuale și relevante*. Actualizarea anuală, sincronizată cu încheierea anului școlar, este o frecvență rezonabilă – suficient de deasă pentru a oferi publicului informații la zi, dar și fezabilă administrativ (școlile își pot organiza un calendar anual de publicare). Desigur, dacă apar modificări importante și pe parcursul anului (de exemplu, noi cadre didactice angajate, schimbarea regulamentului intern etc.), școala poate face actualizări și mai frecvent; însă minima obligativitate este o dată pe an, pentru a nu lăsa informațiile să devină perimate.

Art. 11¹ alin. (3) stipulează că **Ministerul Educației va stabili, prin ordin, formatul tehnic, structura de prezentare și standardele de publicare a acestor date**, asigurând claritatea și accesibilitatea pentru cetățeni.

Această prevedere delegă autorității executive sarcina de a crea un *cadru unitar* de prezentare a informațiilor, astfel încât toate școlile să afișeze datele **în mod comparabil și ușor de înțeles**. Prin ordin de ministru se pot specifica formate deschise (CSV, HTML, PDF accesibil, etc.), modele de pagini web sau șabloane pentru prezentarea indicatorilor, asigurându-se **interoperabilitatea** datelor (posibilitatea de a fi colectate și comparate) și accesul facil și pentru persoane cu dizabilități. Este important de menționat că acest ordin **nu poate modifica lista informațiilor ce trebuie publicate**, care este stabilită clar prin lege, ci doar detaliază *cum* anume se publică (aspecte tehnice). Astfel se menține autoritatea Parlamentului asupra obligațiilor substanțiale, iar Ministerul asigură implementarea practică uniformă.

Articolul 2 – Completarea Legii educației superioare nr. 199/2023

Articolul 2 aduce modificări corespunzătoare pentru instituțiile de învățământ superior (universități, academii de studii etc.), prin introducerea unei obligații similare de publicare de informații pe site-ul propriu. Textul propus oglindește structura de la Articolul 1, adaptând terminologia la contextul universitar în format deschis/reutilizabil, **fără ca autonomia universitară să poată fi opusă ca limitare.**

Art. 8¹ alin. (2) impune universităților, similar cu școlile, să **actualizeze anual informațiile publicate, la finalul anului universitar.** Ritmul anual corespunde ciclului universitar (an academic) și este considerat suficient pentru a reflecta schimbările (noi programe de studiu, modificări în personal, rezultate ale noilor promoții de absolvenți etc.), menținând totodată sarcina administrativă la un nivel rezonabil.

Art. 8¹ alin. (3) prevede că **Ministerul Educației va stabili prin ordin formatul tehnic și standardele de publicare** pentru datele de mai sus, similar cu prevederea de la preuniversitar. **Justificare:** și în cazul universităților este nevoie de o **standardizare și ghidare centrală** pentru ca transparența să fie efectivă.

Articolul 3 – Termen pentru implementare

Articolul 3 prevede că **unitățile de învățământ preuniversitar și instituțiile de învățământ superior vor implementa noile obligații în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii.**

Un termen de *șase luni* a fost apreciat ca fiind optim pentru a găzdui toate acțiunile necesare, dezvoltarea sau actualizarea secțiunii de website, colectarea internă a informațiilor ce urmează a fi publicate, verificarea lor și punerea efectivă la dispoziția publicului. Intervalul nu este nici prea scurt (astfel încât să pună probleme logistice școlilor și universităților), dar nici prea lung, având în vedere că datele există deja și trebuie doar organizate și publicate. În fond, sarcina este una **administrativă minimă**, după cum s-a arătat, întrucât instituțiile *colectează oricum aceste informații*, doar că ele trebuie acum doar să le facă vizibile online. Acordarea a 6 luni asigură un **echilibru între urgența îmbunătățirii transparenței și realismul implementării.**

Alinierea la practici europene.

La nivel european, se constată un avânt al politicilor de tip „*open school data*”, prin care sistemele de educație devin mai deschise, responsabile și participative. Un raport comun al UNESCO și Consiliului Europei (ETINED) din 2025 arată că tot mai multe țări folosesc date deschise la nivel de școală pentru a **îmbunătăți guvernanta educațională și a combate fraudă și corupția.** State precum **Estonia, Franța, Irlanda, Lituania sau Marea Britanie** au implementat deja sisteme cuprinzătoare ce permit cetățenilor accesul online la informații despre finanțarea școlilor, infrastructura acestora, calificările profesorilor și rezultatele elevilor. Alte țări (**Belgia și Cipru**) au adoptat politici de „*transparență implicită*”, care **publică automat datele școlare** în absența unor excepții legale, integrând principiul “open by default” în educație. Aceste câteva exemple arată că direcția europeană este clar orientată spre **consolidarea transparenței și accesibilității datelor din educație.**

În special, merită menționat cazul **Danemarcei**, un pionier al transparenței în educație: încă din 2002, Parlamentul danez a adoptat *Legea privind transparența și deschiderea în educație*,

care obligă toate instituțiile de învățământ, inclusiv universitățile, să publice o gamă largă de informații despre activitățile lor educaționale, cu scopul de a oferi publicului **acces ușor la date relevante despre conținutul, calitatea și nivelul programelor oferite**. Această practică, revizuită și îmbunătățită ulterior, confirmă beneficiile pe termen lung ale transparenței: creșterea încrederii publicului în sistemul de educație și stimularea unei competiții constructive între instituții, axată pe calitate.

Schimbările preconizate

Prin implementarea prezentei legi, România se aliniază acestor standarde și recomandări europene, transpunând Directiva 2019/1024 în domeniul educației și îndeplinind totodată obiectivele Strategiei Europene de Dezvoltare Durabilă (SDG 4 privind educația de calitate și echitabilă) legate de guvernanta deschisă. Modelele internaționale demonstrează că **publicarea sistematică și standardizată a datelor educaționale crește transparența și permite o mai bună informare a cetățenilor**. În același timp, aceste măsuri stimulează participarea comunității la viața școlii/universității și pot genera o concurență pozitivă, orientată spre performanță, între instituții.

Efecte pe termen lung în sistemul educațional.

Adoptarea acestei legi este de așteptat să producă **o serie de beneficii concrete**, atât pe termen scurt cât și pe termen lung, pentru sistemul educațional și societate în ansamblu.

Implementarea acestor prevederi va conduce la un **sistem educațional mai transparent, mai responsabil și centrat pe beneficiarii săi**, consolidând totodată încrederea cetățenilor în instituțiile de învățământ. Astfel, legea contribuie direct la îmbunătățirea guvernantei în educație și, indirect, la creșterea calității actului educațional, în beneficiul tinerei generații și al societății, pe termen lung.

Inițiator
Ionescu Monica
Deputat, Neafiliat